

Verslag Erfgoedcommissie woensdag 28 augustus 2024

Tijd: 9.00 uur tot 11.00 uur

Vergaderplaats: Gemeentehuis Lochem

Aanwezig: J.A.M. Giesen (voorzitter), V.C. Sleebe, J. Stokvisch, C.J. Frank en A. de Bert (secretaris), H. Pape-Luijten en namens Vgz; R. Vos en C. Sijtsma (gasten t/m agendapunt 2)

Afwezig: H. Hietbrink en H. Bos

1. Opening – Mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom. De heer Hietbrink en de regelmatige gast de heer M. Haitink (monumentencoach) heeft zich afgemeld. De heer H. Pape-Luijten (regioarcheoloog) moet de vergadering eerder verlaten, het agendapunt terugkoppeling regioarcheoloog wordt naar voren gehaald op de agenda. In verband met de aanwezigheid van mevrouw Sijtsma en voor het agendapunt met betrekking tot De Bloemenkamp wordt dit agendapunt als eerst besproken.

2. Verzoek monumentenstatus De Bloemenkamp Gorssel

De gemeente heeft van erfgoedvereniging Heemschut een verzoek ontvangen om De Bloemenkamp in Gorssel een gemeentelijk monumentenstatus toe te kennen. In 2022 heeft de gemeente eenzelfde verzoek ontvangen. Op advies van de commissie heeft MAB een cultuurhistorische quickscan en monumentale waardebeoordeling opgesteld. MAB concludeerde dat De Bloemenkamp positieve tot hoge erfgoedwaarde bezit en dat bescherming als gemeentelijk monument overwogen kan worden.

De commissie heeft destijds het college geadviseerd dat er vanuit cultuurhistorisch perspectief voldoende reden is om De Bloemenkamp de gemeentelijke monumentenstatus toe te kennen. Overige aspecten zijn in de analyse niet meegenomen, dit is ook niet gebruikelijk. In afwijking van dit advies heeft het college toen besloten om het verzoek af te wijzen en De Bloemenkamp niet aan te wijzen als gemeentelijk monument. In een bezwaarprocedure tegen dit besluit werd de aanvrager niet ontvankelijk verklaard, omdat deze geen belanghebbende was.

Erfgoedvereniging Heemschut moet wel als belanghebbende worden beschouwd. De gemeente moet (opnieuw) een besluit nemen. Conform hetgeen in de gemeentelijke erfgoedverordening is bepaald vraagt het college de erfgoedcommissie om haar advies op dit verzoek.

Mevrouw Sijtsma geeft namens Vgz (eigenaar van De Bloemenkamp) en toelichting op de door Vgz gemaakte afweging renovatie dan wel sloop/ nieuwbouw. Vgz heeft het gebouw aangekocht voor ouderenhuisvesting. Vgz is niet zomaar gekomen tot het besluit sloop/ nieuwbouw. Er is een meerjarenprognose gemaakt waarbij is gekeken naar de technische kwaliteit, de markt en de doelgroep. Het kostenaspect is ook van belang, we spreken toch over maatschappelijk geld.

De woningen zijn volgens Vgz technisch te klein, moeilijk te verduurzamen en er is sprake van geluidsoverlast. Vanuit de markt is er de wens om het aantal woningen te vergroten. Binnen het huidige casco is dit niet mogelijk, de woningen zijn te klein. Een plan van de vorige aanvrager om een monumentenstatus heeft Vgz laten doorrekenen. De woningen zouden duurder worden en sluiten niet aan bij de wensen van de doelgroep. Financieel en technisch is het voor Vgz niet haalbaar om het gebouw te behouden. Het uitgangspunt van Vgz is toekomstgericht vastgoed. De Bloemenkamp is ook ooit gebouwd voor de doelgroep ouderen. De waarde van de ligging in het groen wordt erkend en nemen we ook mee in de nieuwe plannen. De heer Vos voegt hier nog aan toe dat de architectuur van de nieuwbouw nog moet worden ontworpen. In het nieuwe ontwerp zal een belangrijke knipooeg worden gegeven aan het huidige ontwerp van De Bloemenkamp.

De commissie wil de architect aansporen om de huidige karakteristiek van het gebouw te laten terugkomen in de nieuwbouw. Volgens de heer Vos geeft het huidige gebouw daar voldoende aanleiding voor, bv in kleur en materiaalgebruik. De huidige kwaliteiten van het gebouw worden zeker gezien. Richting het einde van het jaar worden de eerste beelden van het nieuwe ontwerp verwacht. De commissie wordt op de hoogte gehouden.

De commissie constateert dat de feiten en omstandigheden ten opzichte van de adviesvraag van 2022 nagenoeg ongewijzigd zijn. De commissie ziet geen aanleiding om niet bij haar eerdere advies te blijven en adviseert het college om De Bloemenkamp in Gorssel de gemeentelijke monumentenstatus toe te kennen.

3. Verslag 6 maart 2024

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag:

- De Omgevingsvisie is vastgesteld door de gemeenteraad. De meeste punten uit de zienswijze van de erfgoedcommissie zijn overgenomen.
- Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het magazine kerkervisie "Geloof in Lochem". In totaal zijn er 24 gebouwen beschreven en op foto gezet. In september/oktober wordt de oplevering van het magazine verwacht.

4. Terugkoppeling regioarcheoloog

Qua archeologie is het vrij rustig. Bij het vernieuwen van de Reudinkbrug kwam nog oud hout naar boven. Dit was echter niet toe te schrijven aan een voorganger van de brug.

5. Verzoek monumentenstatus Hassinklaan 35 Epse

De eigenaar van (een deel van) het schoolgebouw aan de Hassinklaan 35 in Epse heeft de gemeente verzocht het pand de gemeentelijke monumentenstatus toe te kennen. Het college vraagt de commissie om haar advies op dit verzoek.

Het pand is op de cultuurhistorische waardenkaart aangeduid als "overig waardevol". Het is een ontwerp van architect Postel. Twee andere schoolgebouwen van Postel zijn inmiddels gesloopt. Die in Epse en Gorssel resteren, voor het schoolgebouw in Gorssel zijn ook sloopplannen. Om de meegestuurde foto's lijkt het interieur nog oorspronkelijke onderdelen te bevatten. Een gevel is vernieuwd en het gebouw is later uitgebreid. Voordat een goed advies kan worden gegeven adviseert de commissie om een (concept) redengevende beschrijving te laten opstellen.

6. Redengevende beschrijving en monumentenstatus gemeentelijke begraafplaatsen

De eerder gemaakte opmerkingen op de redengevende beschrijvingen van de gemeentelijke begraafplaatsen zijn verwerkt. De definitieve versies liggen voor en worden per stuk besproken:

- *Almen/Harfsen*: positief advies.
- *Barchem*: positief advies. Het baarhuisje is geen gemeentelijk eigendom
- *Gorssel*: positief advies met de opmerking dat de aanleg nabij de oorlogsgraven en WOII gerelateerd graven en ingangspartij wordt toegevoegd aan de beschermde aanleg (kaart aanpassen).
- *Laren*: positief advies.
- *Lochem*: positief advies. De commissie pleit er voor dat op het deel van de begraafplaats waar oorspronkelijk uniforme graven zijn geplaatst om dit weer als uitgangspunt te hanteren. Sinds de jaren 90 is dit losgelaten waardoor graven zijn geplaatst van afwijkende vorm en materiaal. Deze niet uniforme graven detoneren. Een steen van kalkzandsteen een geen biechtgraf zou op dit specifieke deel van de begraafplaats het uitgangspunt moeten zijn. Mensen die dit niet willen kunnen terecht op de andere delen van de begraafplaats.

7. Omgevingsvisie

De commissie is van mening dat insprekers en indieners van zienswijzen op de Omgevingsvisie serieus zijn genomen. De gemeente heeft nog wel een taak om het abstractie niveau van de visie uit te leggen en nader uit te werken. Bij volgende stappen komt het maken van keuzes, en meer detail. Er zijn belangrijke thema's die vragen om keuzes die ingrijpend zijn voor de verdere toekomst.

8. Erfgoedbeleid stand van zaken

Kerkenvisie

Al besproken naar aanleiding van verlag vorige vergadering.

Landgoederen

De gemeente voert met verschillende landgoedeigenaren gesprek over de zoektocht van landgoederen naar nieuwe financiële dragers. De vraag is in hoeverre een landgoederenvisie houvast bieden voor zowel eigenaren en gemeente. In de Omgevingsvisie is opgenomen dat de gemeente positief wil meedenken in deze zoektocht.

Er zijn zeker goede voorbeelden van gemeenten die een bruikbare visie of uitvoeringsprogramma hebben opgesteld. Het gaat ook om het grotere geheel om landgoederen in het landschap, bv het vrijhouden van zichtlijnen in gebieden die misschien minder waardevol zijn. Een toekomstgericht landgoedvisie moet ook ingaan op maatschappelijke opgaven die er liggen.

9. Terugkoppeling Welstand en Erfgoed

Enkele vermeldingswaardige aanvragen:

- *Damlaan 6, Eefde*; aanvraag restauratie en verduurzamen koetshuis, aanvullende gegevens opgevraagd. Daarnaast zijn de beuken in verband met de droogte in slechte staat. Herplant met een andere soort is het advies. De laan is eerst eik, dan beuk en dan weer eik. Het gezamenlijke advies met de RCE is om de herplant met eik te doen.

- *Nieuweweg 5, Lochem*: Zorgvilla, uitbreiden van de serre tbv een gezamenlijke ruimte met zicht op de tuin. De daaronder gelegen wasruimte wordt eveneens uitgebreid. Het plan is nu goed vormgegeven en akkoord. De zonnepanelen worden gelegaliseerd.

10. Terugkoppeling monumentencoach

In verband met de afwezigheid van de monumentencoach geen terugkoppeling.

Verduurzaming is nog steeds een veelvoorkomend onderdeel in de aanvragen bij monumentale panden, vaak in combinatie met een verbouwing of aanpassing. Een paar voorbeelden die in de afgelopen maanden voorbij zijn gekomen:

- *Sluiscomplex aan de Kapperallee 53 in Eefde*: rijksmonument waar het uitkijkplateau wordt aangepast, toevoeging van handrail en verhoging van het plateau komen het gebruik ten goede.
- Er komen kleine ingrepen langs zoals het vervangen van glas door isolerende beglazing/plaatsen voorzetramen; o.a. bij Schurinklaan 24 in Eefde of het plaatsen van zonnepanelen o.a. aan de Barchemseweg 2 in Lochem waarbij het stuk met de richtlijnen voor het plaatsen van zonnepanelen een goed toepasbaar hulpmiddel is.

10. W.v.t.t.k.

- De eigenaar van landgoed De Boekhorst heeft de commissie uitgenodigd voor een bezoek.
- Het plaatjesalbum met fietstochten in de regio Stedendriehoek waar de Stokvisch eerder over vertelde is af.
- Erfgoedprijs agenderen.